

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 อะกีดะสุรากฐานของศาสนา

การอธิบายเรื่องอะกีดะสุหรือการยึดมั่นในอิสลามจะต้องประกอบด้วยหัวข้อหลักที่สำคัญ ได้แก่ ความหมายของอะกีดะสุ การยึดมั่นในอะกีดะสุ ประเภทของอะกีดะสุ แหล่งที่มาของอะกีดะสุ รากฐานและเงื่อนไขของอะกีดะสุ ธรรมชาติของอะกีดะสุอิสลาม และการยึดมั่นในศาสนา

2.1.1.1 ความหมายของอะกีดะสุ

ความหมายเชิงภาษาศาสตร์

คำว่า อะกีดะสุ “عقيدة” เป็นคำภาษาอาหรับผันมาจากรากศัพท์ของว่า “عقد يعقد عقدة عقيدة” แปลว่า การยึดมั่น คำพหูพจน์ คือ อะกออิด แปลว่า สิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นจะต้องมีการยึดมั่นไว้อย่างแน่นอนแน่นอน

อิบนุ มันซูร (Ibn Manzur 1997 : 9/309-310) และอิบนุ ฟาริส (Ibn Faris 2000 : 4/87) ได้กล่าวว่า: อะกีดะสุมีความหมายโดยทั่วไปจำแนกออกเป็นสองความหมายด้วยกัน ดังนี้

1. การสัมผัส เกิดขึ้นกับสิ่งที่สามารถสัมผัสได้ด้วยอวัยวะ เช่น การสัมผัสเชือกด้วยมือ จะให้ความหมายว่า ผูก ขมวด มัดปม ดังคำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ว่า:

﴿ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴾

ความว่า: “และจากความชั่วร้ายของบรรดาผู้เสกเป่าในปมเงื่อน”

(อัลอะลัก : 4)

2. ความรู้สึกผูกพัน เกิดขึ้นกับสิ่งที่สัมผัสไม่ได้ เป็นนามธรรมที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ จะให้ความหมายว่า คำมั่นสัญญา การยึดมั่นผูกพัน ดังคำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ว่า:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ﴾

ความว่า: “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงรักษามอบสัญญาให้ครบ

ถ้วนเถิด ” (อัลมาอิดะฮ์ : 1)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า:

﴿ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَدْتُمْ بِالْأَيْمَانِ ﴾

ความว่า: “และแต่ทว่าพระองค์จะทรงเอาโทษแก่พวกเจ้าด้วยถ้อยคำที่พวกเจ้าปลงใจสาบาน ...” (อัลมาอิดะฮ์ : 89)

ความหมายเชิงวิชาการ

หะสัน อัลบันนา (Hasan al-Banna n.d. : 379) ได้ให้ความหมายของอะกิดะฮ์ โดยได้กล่าวในรูปของพหูพจน์ว่า “อัลอะกออิด หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่จิตใจพึงศรัทธามั่น แล้วส่งผลทำให้จิตใจมีความรู้สึกลงบ ก่อให้เกิดความมั่นใจอย่างเข้มแข็ง ปราศจากความกังวลหรือสงสัยกลางแกลงใจใด ๆ อยู่อีก”

อะกิดะฮ์เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ กล่าวคือ เมื่อจิตใจของมนุษย์มีความยึดมั่นอย่างแน่นแฟ้นโดยปราศจากความสงสัยกลางแกลงใจใด ๆ จะมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดของความเชื่อมั่นและการปฏิบัติตามในเรื่องของศาสนา

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า:

﴿ لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمَرْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾

ความว่า: “ไม่มีการบังคับใด ๆ (ให้นับถือ) ในศาสนาอิสลาม แน่นอนความถูกต้องนั้น ได้เป็นที่กระจ่างแล้วจากความผิด ดังนั้นผู้ใดปฏิเสธศรัทธาต่อภู่อูมุด และศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ แล้ว แน่นอนเขาได้ยึดห่วงอันมั่นคงไว้แล้ว โดยไม่มีการขาดใด ๆ เกิดขึ้นแก่มัน และอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้” (อัลบะเกาะเราะฮ์ : 256)

อายะฮ์ข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนระหว่างการยึดมั่นที่ถูกต้องกับการยึดมั่นที่ผิด และผลของการยึดกับทั้งสอง นั่นคือ การยึดมั่นแห่งอัลลอฮ์ ที่เป็นการยึดมั่นที่มั่นคงถาวร จะนำพาซึ่งความสงบสุขในการดำเนินชีวิตและการยึดมั่นแห่งภู่อูมุดจะนำความหายนะให้กับตนเอง

ดังนั้น การยึดมั่นในอะกิดะฮ์เป็นรากฐานของศาสนาที่มนุษย์ยึดมั่นในการดำเนินชีวิต และพึงพาอาศัยบัญญัติแห่งศาสนาในการตัดสินใจทุกประการ

อะกิดะฮ์ หมายถึง ความศรัทธาที่ยึดมั่นในใจอย่างแน่นแฟ้นต่ออัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงมีสิทธิในทุกประการโดยไม่ตั้งภาคีกับสรรพสิ่งต่อพระองค์ ทุกชีวิตจะนอบน้อมยอมตนและทุกชีวิตต้องกลับไปหาพระองค์

2.1.1.2 การยึดมั่นในหลักอะกีดะฮ์

ศาสนาตามบัญญัติของอัลลอฮ์ ﷻ ถือกำเนิดขึ้นมาจากนรากฐานหลักสามประการด้วยกัน ได้แก่ อัลอิสลาม อัลอีมาน และอัลอิหฺसान

มุสลิม (Muslim 2001 : 8) ได้รายงานหะดีษเกี่ยวกับรากฐานของศาสนา จากอุมร์ เป็นอัลค็อฎฏ็อบ ﷻ ได้เล่าว่า:

بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعْرِ لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخْذَيْهِ وَقَالَ يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ وَتُحِجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا قَالَ صَدَقْتَ قَالَ فَعَجَبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ قَالَ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ قَالَ صَدَقْتَ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ قَالَ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ قَالَ مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ أَمَارَتِهَا قَالَ أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةُ رَبَّتَهَا وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّيْءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ قَالَ ثُمَّ انْطَلَقَ فَلَبِثْتُ مَلِيًّا ثُمَّ قَالَ لِي يَا عُمَرُ أَتَدْرِي مَنْ السَّائِلُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّهُ جِبْرِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ

ความว่า: “วันหนึ่ง ขณะที่พวกเรานั่งกับท่านเราะฮ์สุลุลลอฮ์ ﷻ นั้น พวกเรา ได้เห็นบุรุษผู้หนึ่ง ซึ่งแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายที่ขาวมากและผมดำสนิท ไม่เห็นมีร่องรอยของการเดินทางและไม่มีผู้ใดเลยในพวกเราที่รู้จักเขา เขา ได้เข้ามานั่งใกล้ท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ โดยหัวเข่าของเขาชนกับหัวเข่าของ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ และเขาวางมือของเขามือขวาอ่อนของท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ แล้วกล่าวว่า โอ้มุฮัมมัด จงแจ้งให้ฉันเกี่ยวกับอิสลาม ท่านเราะฮ์สุลุลลอฮ์ ﷻ กล่าวว่า อิสลามนั่นคือ ท่านต้องยืนยันว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นที่สมควร เคารพสักการะนอกจากอัลลอฮ์และยืนยันว่ามุฮัมมัด เป็นเราะฮ์สุล (ศาสนทูต) ของอัลลอฮ์ ﷻ ท่านต้องดำรงการละหมาด ท่านต้องจ่ายซะกาต ท่าน

ต้องถือศีลอดในเดือนรอมฎอน และท่านต้องไปบำเพ็ญหัจญ์ยังบัยตุลลอฮ์ ถ้าท่านสามารถปฏิบัติตามทางนั้นได้ เขากล่าวว่า ถูกต้อง ดังนั้น พวกเขาแปลกใจมากต่อเขา เขาถามแล้วเขาตอบรับว่าถูกต้อง เขากล่าวอีกว่า ดังนั้น จงแจ้งให้ฉันทราบเกี่ยวกับอีมาน (ความศรัทธา) ท่านนบีฯ ตอบเขาว่า (การศรัทธานั้นคือ) ท่านต้องศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ ศรัทธาต่อมลาอิกะฮ์ของพระองค์ ศรัทธาต่อบรรดาศักดิ์ม็กร์ของพระองค์ ศรัทธาต่อบรรดาเราะสูลของพระองค์ ศรัทธาต่อวันสุดท้าย และท่านต้องศรัทธาในกฎกำหนดสภาวะ ทั้งความดีของมันและความไม่ดีของมัน เขากล่าวว่า ถูกต้อง แล้วเขาถามว่า ดังนั้น จงชี้แจงเกี่ยวกับ อิหฺसान ท่านนบีฯ ตอบเขาว่า ท่านต้องภักดี (การทำอิบาดะฮ์) ต่ออัลลอฮ์ ﷻ เสมือนท่านเห็นพระองค์ แม้ท่านไม่เห็นพระองค์ แต่แท้จริง พระองค์ทรงเห็นท่าน คนนั้นถามอีกว่า ดังนั้น จงแจ้งแก่ฉันซึ่งเกี่ยวกับวันกิยามะฮ์ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ตอบเขาว่า ผู้ที่ถูกถามเกี่ยวกับวันกิยามะฮ์ นั้นรู้ไม่มากกว่าผู้ถาม คนนั้นถามต่ออีกว่า ดังนั้น จงแจ้งให้ฉันทราบเกี่ยวกับสัญญาของมันเป็น ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ตอบว่า ส่วนหนึ่งก็คือ ทาสหญิงคลอลถูกเป็นนายของนาง ท่านจะได้เห็นผู้คนที่แต่ก่อนนี้ยากจน ขัดสน สวมเสื้อผ้าขาดวิน เป็นผู้เลี้ยงแพะ ได้กลายเป็นผู้มีความสามารถจนสร้างตึกได้ หลังจากนั้น คนนั้นก็จากไป นั่งเงียบอยู่ครู่หนึ่ง แล้วท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ถามฉันว่า โอ้อูมร์ ท่านรู้ไหมว่า คนที่ (มา) ถามเป็นใคร นับตอบว่า อัลลอฮ์ ﷻ และเราะสูลของพระองค์ เท่านั้นที่ทราบเรื่องนี้ แล้วท่านนบีฯ ก็บอกว่า แท้จริง เขาคือ ญิบร็ล   เขายังท่าน เพื่อสอนแก่ท่านซึ่งศาสนาของท่าน” (al-Tirmidhi 1978 : 2610, al-Nasa'i 2001 : 4/97, Ibn Majah n.d. : 63, Ahmad 1987 : 6/27, 51-53, al-Baihaqi 1990 : 4/251 และ Ibn Hibban n.d. : 168, 173)

คำว่า “ศาสนา” ตามความเข้าใจจากหะดีษข้างต้นต้องประกอบด้วยหลักสามประการ ได้แก่ หลักการยึดมั่น หลักการปฏิบัติ และหลักจริยธรรม แต่ละหลักนั้นจะมีองค์ประกอบหลายประการที่จะต้องรักษาไว้อย่างมั่นคง หากขาดประการใดแล้วศาสนาจะไม่สมบูรณ์ และจะไม่นับว่ามี การยึดมั่นในศาสนาที่แท้จริง

2.1.1.3 ประเภทของอะกีดะฮ์

จากความหมายของอะกีดะฮ์ข้างต้น อิสลามได้แบ่งอะกีดะฮ์ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อะกีดะฮ์ที่ถูกต้อง (อะกีดะฮ์ เสาะหะฮ์) และอะกีดะฮ์ที่ผิด (อะกีดะฮ์ ฟาสิดะฮ์)

อะกีดะฮ์ที่ถูกต้อง หมายถึง อะกีดะฮ์ที่สอดคล้องกับอัลกุรอาน อัลหะดีษและอะกีดะฮ์ของชาวสะลัฟ อะกีดะฮ์ที่ถูกต้องเป็นการยึดมั่นของท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ เสาะหาบะฮ์⁽¹⁾ ตาบิอิน⁽²⁾ ตาบิอู ตาบิอิน⁽³⁾ และบรรดาผู้ที่ยึดตามแนวทางของพวกเขาเหล่านั้น

อะกีดะฮ์ที่ถูกต้องนั้นประกอบด้วยอะกีดะฮ์เตาฮีด คือ การศรัทธาต่อความเอเกะของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ครอบคลุมเตาฮีดทั้งสามประเภท คือ เตาฮีดรูบิยะฮ์ เตาฮีดอูลูฮิยะฮ์ และเตาฮีดอัสมาวัวศซิฟัต และอะกีดะฮ์อีมานที่ครอบคลุมรูกันอีมานทั้งหกประการและสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นให้การศรัทธา

อะกีดะฮ์ที่ผิด หมายถึง อะกีดะฮ์ที่ไม่สอดคล้องกับอะกีดะฮ์ของท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ บรรดาเสาะหาบะฮ์และชาวสะลัฟ⁽⁴⁾ หรืออะกีดะฮ์ที่อัลกุรอานได้ระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นอะกีดะฮ์ที่ผิดและเป็นที่ห้ามของท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ

อะกีดะฮ์ที่ผิดประกอบด้วยอะกีดะฮ์ชริก (การตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ ﷻ) เช่น การเชื่อว่าพระเจ้ามีหลายองค์ หรือเทียบเคียงอำนาจของมัลลู้กเท่ากับอัลลอฮ์ ﷻ ขอคูอาฮ์จากมัลลู้กด้วยกัน การบูชาบรรพบุรุษและทรัพย์สินต่าง ๆ มีอำนาจ และอะกีดะฮ์ที่มงาย เช่น เชื่อในเรื่องโชคกลาง เช่น ไขว้ ความโชคร้ายของแต่ละคน เป็นต้น การยึดมั่นและการเชื่อในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้อิสลามนับเป็นสิ่งที่ผิดกับหลักการยึดมั่นของอิสลามที่แท้จริง เพราะขัดต่อบทบัญญัติอิสลามและคำสอนของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

อัลกุรอานได้กล่าวอย่างชัดเจนถึงอะกีดะฮ์ทั้งสองประเภทข้างต้น เช่นเดียวกันกับอัลหะดีษที่ได้อธิบายอะกีดะฮ์ทั้งประเภทอย่างละเอียด อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า:

⁽¹⁾ เสาะหาบะฮ์ หมายถึง ผู้ที่พบเห็นท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ มีความศรัทธาต่อท่านและสิ่งต่าง ๆ ที่ท่านนำมาเผยแพร์ และเสียชีวิตในสภาพเป็นมุสลิม (al-'Asqalani 1405 : 89)

⁽²⁾ ตาบิอิน หมายถึง ผู้ที่พบเห็นเสาะหาบะฮ์ มีความศรัทธาต่อท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และสิ่งต่าง ๆ ที่ท่านนำมาเผยแพร์ และเสียชีวิตในสภาพเป็นมุสลิม (al-'Asqalani 1405 : 99)

⁽³⁾ ตาบิอู ตาบิอิน หมายถึง ผู้ที่พบเห็นตาบิอิน มีความศรัทธาต่อท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และสิ่งต่าง ๆ ที่ท่านนำมาเผยแพร์ และเสียชีวิตในสภาพเป็นมุสลิม (al-'Asqalani 1405 : 100)

⁽⁴⁾ ชาวสะลัฟ หมายถึง มุสลิมที่มีชีวิตอยู่ในช่วง 300 ปีอิญญ์เราะฮ์ศักราชประกอบด้วยเสาะหาบะฮ์ ตาบิอิน ตาบิอู ตาบิอิน และอับบาอู ตาบิอู ตาบิอิน

﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۗ فَمِنْهُمْ مَن هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَن حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ ۚ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ۚ ﴾

ความว่า: “และแท้จริงเราได้แต่งตั้งเราะสุลในแต่ละประชาชาติเพื่อพวกเขาเรียกร้องสู่การเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์และหลีกเลี่ยงจากบรรดา ฏอฮูต (การปกปิดสัญกรรม) ด้วยเหตุดังกล่าว บางกลุ่มในหมู่พวกเขามีผู้ที่ได้รับอิบาดะฮ์ (ทางนำ) ของอัลลอฮ์ และบางกลุ่มมีผู้ที่หลงผิดอย่างชัดเจน ดังนั้น พวกเข้างงตระเวนในแผ่นดิน และจงพิจารณาดูว่าบั้นปลายของผู้โกหกนั้นเป็นเช่นใด” (อันนะฮฺล : 36)

อย่างไรก็ตาม อะกิละฮ์อิสลามเป็นเรื่องที่ชัดเจนทั้งทางด้านหลักการและการยอมรับไม่เคยมีการขัดแย้งในกลุ่มปราชญ์เหมือนกับเรื่องอื่น ๆ เนื่องจากอะกิละฮ์อิสลามมาจากอัลกุรอานและอัลหะดีษของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

2.1.1.4 แหล่งที่มาของอะกิละฮ์อิสลาม

อะกิละฮ์อิสลามมาจากแหล่งที่มาสองประการด้วยกัน คือ อัลกุรอานและอัสนุนนะฮ์ของท่านนบี และไม่มีการใช้หลักการเทียบเคียง (กียาส) และการตีความ (ตะอ์วีล)

หนึ่ง อัลกุรอาน

อัลกุรอาน หมายถึง คำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ทรงประทานลงมาให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ โดยผ่านมลาอิกะฮ์ญิบรีล ﷺ เป็นการรายงานของคนจำนวนมากที่มีอาจสมคบร่วมคิดโกหกต่อการรายงาน ซึ่งการอ่านอัลกุรอานนับเป็นอิบาดะฮ์

ส่วนหนึ่งของอัลกุรอาน คือการกล่าวถึงโดยภาพรวมของอิสลามทั้งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอะกิละฮ์ และเรื่องอื่น ๆ ด้วย อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า:

﴿ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ ۗ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ ۚ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ۚ ﴾

ความว่า: “ด้วยหลักฐานทั้งหลายที่ชัดเจน และคัมภีร์ต่าง ๆ ที่ศักดิ์สิทธิ์ และเราได้ประทานอัชชะกิร (อัลกุรอาน) แก่เจ้า เพื่อเจ้าจะได้ชี้แจงให้กระจ่างแก่มนุษย์ ซึ่งสิ่งที่ได้ถูกประทานมาแก่พวกเขา และเพื่อพวกเขาจะได้ไตร่ตรอง” (อันนะฮฺล : 44)

อัลกุรอานได้กล่าวถึงเรื่องอะกิละฮ์ในหลาย ๆ आयะฮ์และสุเราะฮ์อย่างมากมาย โดยเฉพาะอายะฮ์มุคกีละฮ์⁽¹⁾ มีเนื้อหาเกี่ยวพันโดยตรงกับอะกิละฮ์ โดยที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้สอนท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ให้ยอมรับพระองค์เป็นอันดับแรก คือ ผู้ทรงบังเกิดมนุษย์และทรงอภิบาลแห่งสากลโลกที่ทรงผูกพันกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ทั้งปวงกับพระองค์อย่างใกล้ชิด แตกต่างจากอายะฮ์มะคะนิยะฮ์⁽²⁾ มีเนื้อหาเรื่องต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับอะกิละฮ์ เช่น กฎหมาย การเข้าสังคม การปฏิบัติหน้าที่ การซื้อขาย การแต่งงาน การก่อสร้าง เป็นต้น

ฟาซาน (Fauzan, 1993 : 14) ได้อธิบายว่า ปราชญ์มุสลิมที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ आयะฮ์อัลกุรอาน ส่วนใหญ่มีความเห็นที่พ้องกันว่า आयะฮ์อัลกุรอานเกือบทั้งหมดมีสาระสำคัญที่ผูกพันเกี่ยวเนื่องกับอะกิละฮ์อิมานในอัลลอฮ์ ﷻ ทั้งสิ้น

มุฮัมมัด กุฏบ (Muhammad Qutb, 1996 : 21-22) ได้กล่าวว่า ประเด็นที่สำคัญของอายะฮ์มุคกีละฮ์ก็คือ อะกิละฮ์ เพราะอะกิละฮ์ไม่ใช่เป็นแค่คำพูดที่เกริ่นนำเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่จะต้องนำมาเกี่ยวข้องกับทุก ๆ เรื่องที่มีความเกี่ยวพันกับมนุษย์ และในทุก ๆ สถานการณ์ด้วย

อัลกุรอานได้กล่าวถึงเรื่องอะกิละฮ์อย่างสมบูรณ์โดยแยกแยะเป็นส่วนต่าง ๆ ระหว่างอะกิละฮ์เตาหีด อะกิละฮ์อิมาน อะกิละฮ์ซิริก และอะกิละฮ์สุกุลุร อะกิละฮ์ชนิดใดที่มนุษย์จำเป็นต้องจะยึดมั่นให้แน่นแฟ้นในการดำรงชีวิต และอะกิละฮ์อันใดที่ไม่ควรยึดมั่น อยากรู้เรื่องอะกิละฮ์ที่ถูกกล่าวไว้ในอัลกุรอานเป็นอะกิละฮ์ที่ถูกต้องที่สุด โดยเฉพาะท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และบรรดาสะหะบะฮ์ได้ยึดมั่นอย่างเหนียวแน่น

สอง อัสสุนนะฮ์

อัสสุนนะฮ์ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ จากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ไม่ว่าจะเป็นคำพูด การกระทำการยอมรับ การนิ่งเงียบ คุณลักษณะต่าง ๆ ตลอดจนชีวประวัติของท่าน

อัสสุนนะฮ์ทำหน้าที่อธิบายและขยายความกระจ่างของอัลกุรอาน พร้อมทั้งกำหนดบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ยังมีได้กำหนดไว้ในอัลกุรอาน ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จะไม่อธิบายด้วยกับอารมณ์หรือความรู้สึกส่วนตัวโดยเด็ดขาด นอกจากนั้นท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ก็ได้ให้รายละเอียดอย่างถี่ถ้วน

(1) *อายะฮ์มุคกีละฮ์* หมายถึง आयะฮ์อัลกุรอานที่ถูกประทานลงมาซึ่งท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในช่วงเวลาที่ท่านฟานักอยู่ในนครมักกะฮ์เป็นเวลา 13 ปี ถึงแม้ว่าถูกประทานลงมารอบ ๆ นครมักกะฮ์ก็ตาม เช่น เมืองญอฮ์ฟะฮ์และตำบลอะรอฟัต

(2) *อายะฮ์มะคะนิยะฮ์* หมายถึง आयะฮ์อัลกุรอานที่ถูกประทานลงมาซึ่งท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในช่วงเวลาที่ท่านฟานักอยู่ในนครมะดีนะฮ์เป็นเวลา 10 ปี แม้ว่าถูกประทานลงมารอบ ๆ นครมะดีนะฮ์ก็ตาม เช่น ตำบลคอบัยรและตำบลอันนูอ์ก็ตาม

ในเรื่องอิมานหรือความศรัทธาได้กระจ่างแจ้ง พร้อมกับได้บรรยายขอบเขตของอิมานไว้ในคำพูดของท่าน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างอะกีดะฮ์กับอิบาดะฮ์ เป็นต้น

2.1.1.5 รากฐานและเงื่อนไขของอะกีดะฮ์

อะกีดะฮ์อิสลามมาจากอัลลอฮ์ ﷻ ถูกประทานลงมาตั้งแต่นบีอาดัม ~~ﷺ~~ จนถึงนบีมุฮัมมัด ﷺ บรรดานบีและเราะสูลต่างคนต่างก็เรียกร้องเชิญชวนให้มวลมนุษย์ทั้งหลายกลับสู่และให้การยอมรับอะกีดะฮ์เดียวกัน ได้แก่ ﷻ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ﷻ กล่าวคือ ให้การยอมรับในความเป็นเอกะของอัลลอฮ์ ﷻ และไม่ตั้งภาคีต่อพระองค์กับบรรดาสรรพสิ่งต่าง ๆ โดยเด็ดขาด อะกีดะฮ์อิสลามจะประกอบด้วยหลัก 2 ประการ คือ รากฐานและเงื่อนไข

ประการที่หนึ่ง รากฐานของอะกีดะฮ์

รากฐานของอะกีดะฮ์ อิสลาม มี 2 ประการ ได้แก่

- 1) ปฏิเสธ หมายถึง การปฏิเสธทุกสิ่งที่เป็นการเคารพบูชา การเชื่อและการกราบไหว้สิ่งต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากอัลลอฮ์ ﷻ
- 2) การยอมรับ หมายถึง การยอมรับในพระผู้เป็นเจ้าที่แท้จริงควรแก่การเคารพภักดี โดยไม่ตั้งภาคีต่อพระองค์แม้แต่นิดเดียวทั้งทางด้านการศรัทธา (การอิมาน) และด้านการประกอบศาสนกิจ (อิบาดะฮ์)

ประการที่สอง เงื่อนไขของอะกีดะฮ์

เงื่อนไขของอะกีดะฮ์ อิสลาม มี 7 ประการ ได้แก่

- 1) มีความรู้ หมายถึงความถึง มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิเสธและการยอมรับในเรื่องพระผู้เป็นเจ้า อัลลอฮ์ ﷻ ครัสไว้แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ว่า:

﴿ فَاعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ﴾

ความว่า: “ฉะนั้น เจ้าจงรู้ไว้เถิด (โอ้มุฮัมมัด) ว่า แท้จริงไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรแก่การเคารพภักดีเว้นแต่อัลลอฮ์” (มุฮัมมัด : 19)

อัลบุคอรียฺ (al-Bukhari 2000 : 1/152) ได้รายงานหะดีษจากอับดุลลอฮ์ เป็น มัสอูด ﷻ จากท่านท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ ซึ่งท่านได้กล่าวว่า:

((مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نَدًّا دَخَلَ النَّارَ وَقُلْتُ أَنَا مِنْ مَاتَ وَهُوَ لَا يَدْعُو لِلَّهِ نَدًّا دَخَلَ الْجَنَّةَ))

ความว่า: “ผู้ใดเสียชีวิตซึ่งเขาขออู้อัจจากพระเจ้าอื่นที่นอกจากอัลลอฮ์ โดยการตั้งภาคี เขาจะต้องตกนรกอย่างแน่นอน และฉันได้ถามว่า

และฉันละ ? ท่านตอบว่า ผู้ใดเสียชีวิตซึ่งเขาไม่ขอคู่ออกจากพระเจ้าอื่นใดที่นอกจากอัลลอฮ์ เขาจะได้เข้าสวรรค์อย่างแน่นอน”

2) มีความมั่นใจ หมายความว่า การให้ความมั่นใจในจิตใจอย่างแนบแน่นปราศจากความลังเลหรือสงสัย อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า:

﴿ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمْ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٢﴾ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ

ความว่า: “แท้จริงบรรดาผู้ศรัทธาคือผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮ์และเราะฮะฮ์ของพระองค์ หลังจากนั้นพวกเขาไม่มีความสงสัยใด ๆ... พวกเขาเหล่านั้นเป็นผู้ที่มั่นใจจริง” (อัลหุญรอต : 15)

อัลบุคอรีย์ (al-Bukhari 2000 : 1/153) และอิมามมุสลิม (Muslim 2001 : 248) ได้รายงานหะดีษจากอะบู ฮัรริรฺ ﷺ ได้เล่าจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งได้กล่าวว่า:

((أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَإِنْ فَعَلَ كَذَا وَكَذَا قَالَ نَعَمْ))

ความว่า: “มลาอิกะฮ์ญิบรีล ได้มาพบกับฉัน ซึ่งท่านกล่าวว่า ผู้ใดในหมู่ประชาชาติของฉันที่เสียชีวิตซึ่งเขาไม่ได้ตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์กับสิ่งอื่นแม้แต่นิดเดียว แน่แน่นอนเขาจะได้เข้าสวรรค์ ฉันได้ถามท่านว่า แม้ว่าเขาผู้นั้นจะกระทำการนี้และสิ่งนั้นก็ตาม ท่านตอบว่า ใช่”

3) มีความบริสุทธิ์ใจ หมายความว่า การยอมรับอะกีดะฮ์ดังกล่าวเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น มิใช่อื่นใด อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า

﴿ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ﴾

ความว่า: “และพวกเขาไม่ได้ถูกสั่งให้เว้นแต่เพื่อเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ด้วยความบริสุทธิ์ใจในเรื่องศาสนา” (อัลบัยยีนะฮ์ : 5)

อัลบุคอรีย์ (al-Bukhari 2000 : 1/63) ได้กล่าวว่า อะบู ฮุรอัยเราะฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า ฉันได้ถามว่า โอ้เราะฮ์ฮุลดลอฮ์ ใครเล่าในหมู่มนุษย์ที่จะมีความสุขที่สุดที่จะได้รับความเอ็นดูจากท่านในวันกิยามะฮ์ ท่านเราะฮ์ฮุลดลอฮ์ ﷻ ได้ตอบว่า:

((لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَنْ لَا يَسْأَلُنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوْلُ مِنْكَ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ أَسْعَدَ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ))

ความว่า: “โอ้อะบูสรอยเราะฮฺ ฉันคิดว่ายังไม่มีผู้ใดก่อนเจ้าแม่แต่คนเดียวที่ได้ถามฉันเรื่องนี้ ซึ่งฉันเห็นว่าเจ้ามีความตั้งใจเรื่องนี้อย่างมาก กล่าวคือ มนุษย์ที่มีความสุขที่สุดที่ได้รับความเอ็นดูจากฉันในวันกียามะฮฺได้แก่ ผู้ที่กล่าวปฎิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าที่แท้จริงควรเคารพสักดิ์เว้นแต่อัลลอฮฺด้วยความบริสุทธิ์จากใจและกายของเขา”

4) มีความซื่อสัตย์ หมายถึงความถึง การยึดมั่นในอัลลอฮฺ ﷻ ด้วยความซื่อสัตย์ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า:

﴿ وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴾

ความว่า: “และผู้ที่ได้นำมาซึ่งความซื่อสัตย์พร้อมกับซื่อสัตย์ต่อมัน ผู้ นั้นคือผู้ยำเกรงที่แท้จริง” (อฺซุหมฺร : 33)

อัลบุคอรียฺ (al-Bukhari 2000 : 1/102) และมุสลิม (Muslim 2001 : 88) ได้รายงาน หะดีษเกี่ยวกับผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในทุก ๆ อย่าง จากอับดุลลอฮฺ เป็น อุมฺร ﷺ กล่าวว่า ท่านเราะฮฺสูลุลลอฮฺ ﷺ ได้กล่าวว่า:

((مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ))

ความว่า: “ไม่มีผู้ใดที่กล่าวปฎิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าที่แท้จริงควรแก่การเคารพสักดิ์เว้นแต่อัลลอฮฺ ﷻ และแท้จริงนบีมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺด้วยความซื่อสัตย์จากใจของเขา นอกจากอัลลอฮฺ ﷻ จะทรงปกป้องเขาจากไฟนรก”

5) มีความรักใคร่กัน หมายถึงความถึง การให้ความรักความเอ็นดูต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มิใช่เอาไรดเอาเปรียบคนอื่น การกระทำเช่นนี้ไม่สามารถบอกได้ว่าคนนั้นเป็นผู้ที่มีการยึดมั่นในศาสนาอย่างแท้จริง แต่เป็นการกระทำที่เกินขอบเขตของบทบัญญัติอิสลาม อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า:

﴿ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ ﴾

ความว่า: “ฉะนั้น อัลลอฮฺจะทรงส่งพวกหนึ่งซึ่งพวกเขาจะรักพวกเขา และพวกเขาก็จะรักพวกเขา(เหมือนกัน)” (อัลมาอิดะฮฺ : 54)

อัลบุคอรียฺ (al-Bukhari 2000 : 2/169) และอิมามมุสลิม (Muslim 2001 : 105) ได้กล่าวว่า อับดุลลอฮฺ เบ็ญญู อุมฺร ﷺ ได้รายงานหะดีษเรื่องการให้ความรักความเอ็นดูแก่คนอื่นเสมอ จากท่านเราะฮฺสูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า:

((لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ))

ความว่า: “การอีมานของคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกเจ้าจะไม่สมบูรณ์จนกว่าเขาจะรักฉัน (ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ) มากกว่าบิดามารดาและลูก ๆ ของเขาตลอดจนเพื่อนมนุษย์ทั้งหมด”

6) มีความนอบน้อมตนรับด้วยกายและใจ หมายความว่า การนอบรับอะกีดะฮ์ด้วยกายและใจพร้อมกัน

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า:

﴿ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَنَقِبَةُ الْأُمُورِ ﴾

ความว่า: “และผู้ใดน้อมรับด้วยใบหน้าต่ออัลลอฮ์ เขาเป็นคนดี ฉะนั้นเขาได้ยึดมั่นกับสายใยที่เข้มแข็ง และบั้นปลายของกิจการทั้งหลายย่อมกลับไปหาอัลลอฮ์” (ลูกมาน : 22)

มุสลิม (Muslim 2001 : 321) ได้กล่าวว่า อับดุลลอฮ์ เป็น อุมัร ﷺ ได้รายงานหะดีษจากท่านเราะฮ์ฎุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า:

((لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يَكُونَ هَوَاهُ تَبَعًا لِمَا جِئْتُ بِهِ))

ความว่า: “ไม่ถือว่าการอีมาน (ที่สมบูรณ์) ของคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่านจนกว่าเขาจะทำให้อารมณ์ของเขาคล้อยตามในสิ่งที่ฉัน (นบีมุฮัมมัด ﷺ) ได้นำมา”

7) มีการปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างในเรื่องอะกีดะฮ์ที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้นำมาเผยแผ่แก่ มนุษย์ทั้งมวล

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า:

﴿ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ﴾

ความว่า: “และสิ่งที่เราจะส่ง (นบีมุฮัมมัด) ได้นำมายังแก่พวกเจ้าก็จงรับมันเสียและสิ่งที่เขา (นบีมุฮัมมัด) ได้ห้ามพวกเจ้าไว้ก็จงห่างไกลจากมันเถิด” (อัลหัจร : 7)

อัลบุคอรีย (al-Bukhari 2000 : 2/189) ได้บันทึกหะดีษกล่าวว่า อะบู สุรอยเราะฮ์ ﷺ ได้รายงานหะดีษเล่าว่า ท่านเราะฮ์ฎุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า:

((مَا نَهَيْتُمْ عَنْهُ فَأَحْتَنُوهُ وَمَا أَمَرْتُمْ بِهِ فَافْعَلُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ))

ความว่า: “สิ่งใดที่ฉันได้สั่งห้ามพวกเจ้าจากมันก็จงละทิ้งมันไปและสิ่งใดที่ฉันได้สั่งใช้พวกเจ้าให้ทำก็จงปฏิบัติสิ่งนั้นตามความสามารถของพวกเจ้า”

เงื่อนไขต่าง ๆ ที่ได้กล่าวข้างต้นมีอะละอะก๊ะฮะฮุได้รวบรวมเป็นบทกลอนหรือที่เรียกว่า กะลามชะฮีดกล่าวว่

عَلِمَ يَتَّقِينَ وَإِخْلَاصٌ وَصِدْقٌ مَعَ مَحَبَّةٍ وَأَنْقِيَادٍ وَالْقَبُولُ لَهَا

แปลว่า “ความรู้ที่มั่นใจและบริสุทธิ์ใจ และสัจจะพร้อมกับความรัก และยอมตนและยอมรับในทุกสิ่งเหล่านั้น”

สรุปได้ว่า อะก๊ะฮะฮุ คือ รัศมีในหัวใจ รัศมีในอวัยวะต่าง ๆ รัศมีในประสาทสัมผัส รัศมีในการยอมรับ รัศมีในการนอบน้อมต่อสัจธรรม รัศมีที่จะทำให้เข้าใจในข้อเท็จจริงของทุกสรรพสิ่งทั้งหลาย คุณค่าและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในทุกมิติ ดังนั้น ผู้ที่มีอะก๊ะฮะฮุจึงสามารถมองเห็นข้อเท็จจริงและกำหนดจุดยืนที่สอดคล้องกับความเป็นจริง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามุสลิมที่ยึดมั่นในอะก๊ะฮะฮุที่ถูกต้องนั้นไม่เฉพาะเป็นคนที่มีความเข้มแข็งและดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมายแล้ว แต่ทว่าเป็นคนที่มีจุดยืนมั่นคงในทุก ๆ ด้านและทุก ๆ เรื่องของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งจิตใจและการปฏิบัติของเขาจะสำรวมอยู่ในขอบเขตของศาสนาตลอด ในขณะที่มุสลิมที่ยึดถืออะก๊ะฮะฮุที่ไม่ถูกต้องจะเป็นคนที่ไร้ซึ่งจริยธรรมและคุณธรรม

2.1.1.6 ธรรมชาติของอะก๊ะฮะฮุอิสลาม

การดำเนินชีวิตของมุสลิมทุกเพศทุกวัยจะดำรงอยู่บนพื้นฐานหลักอะก๊ะฮะฮุที่ถูกต้องหรือเรียกว่า อะก๊ะฮะฮุอะฮลุ อัศสุนนะฮุ วะอัลญะมะอะฮุ เนื่องจากเป็นการกำหนดของอัลลอฮุ ﷻ ในอัลกุรอานและถูกถ่ายทอดโดยเราะซูลุลลอฮุ ﷺ ในหะดีษ ดังนั้น อะก๊ะฮะฮุที่ถูกต้องจะเป็นแก่นหลักในการดำเนินชีวิตของมุสลิมในทุก ๆ ด้านดังจะเห็นได้ลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การยอมรับการปฏิบัติศาสนกิจทุกอย่างด้วยความบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮุ ﷻ การงานของแต่ละคนจะถูกตอบรับ ณ อัลลอฮุ ﷻ หรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับความอิกลาศ เนื่องจากความบริสุทธิ์ใจจะมีความสัมพันธ์กับอะก๊ะฮะฮุอย่างแน่นแฟ้น อัลกุรอานและหะดีษได้อธิบายอย่างกระชับแจ้ง

1) อัลกุรอาน

อัลลอฮุ ﷻ ตรัสว่า:

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۗ﴾

﴿ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ﴾

ความว่า: “แท้จริง เราได้ประทานคัมภีร์มายังเจ้าด้วยสัญธรรม ดังนั้น เจ้าจงเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์โดยเป็นผู้ที่มีความบริสุทธิ์ใจในศาสนาต่อพระองค์ ฟังทราบเถิด ศาสนาที่บริสุทธิ์นั้นเพื่ออัลลอฮ์เท่านั้น ไม่ใช่หรือ” (อิซซุหมัร : 2-3)

อิบน์ กะษีร (Ibn Kathir 1981 : 3/187) ได้อธิบายอายะฮ์ข้างต้นโดยกล่าวว่า “อัลลอฮ์ ﷻ จะไม่ทรงรับกิจการใด ๆ เว้นแต่เสียวว่าผู้ที่ปฏิบัติมันจะต้องมีความบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น ไม่มีสิ่งใดเป็นภาคีสำหรับพระองค์” ความบริสุทธิ์ใจในการทำงานทุกประการเป็นแรงกระตุ้นมาจากอะกิดะฮ์ที่มีความผูกพันกับความเชื่อที่มีต่ออัลลอฮ์ ﷻ ไม่ใช่มาจากความรู้สึกหรือความนึกคิดที่ซ่อนอยู่ภายใต้จิตสำนึกของแต่ละคน จากการอธิบายของอิบน์ กะษีรนี้สามารถยืนยันได้ว่า ผู้ที่มีอะกิดะฮ์จะเป็นผู้ที่ยึดมั่นในศาสนาอย่างแท้จริง

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ قُلِ اللَّهُ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴾

ความว่า: “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แท้จริงฉันได้ถูกบัญชาให้เคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ โดยเป็นผู้ที่มีความบริสุทธิ์ในศาสนาต่อพระองค์ และฉันได้ถูกบัญชาให้ฉันเป็นคนแรกของปวงชนผู้มอบน้อม จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แท้จริงฉันกลัวการลงโทษแห่งวันอันยิ่งใหญ่ หากฉันฝ่าฝืนพระเจ้าของฉัน จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) เฉพาะอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้นที่ฉันเคารพภักดีโดยเป็นผู้ที่มีความบริสุทธิ์ใจในศาสนาของฉันต่อพระองค์” (อิซซุหมัร : 11-14)

อิมามอิบน์ กะษีร (Ibn Kathir 1981 : 3/187) ได้อธิบายอายะฮ์นี้โดยกล่าวว่า “อัลลอฮ์ ﷻ ทรงใช้ให้พวกท่านยืนหยัดในการทำอิบาดะฮ์ในลักษณะดังกล่าว กล่าวคือปฏิบัติตามบรรดาเราะสูลในสิ่งที่พวกเขาได้นำมาจาก อัลลอฮ์ ﷻ และสิ่งที่ได้บัญญัติด้วยการมีจิตใจที่บริสุทธิ์ในการทำอิบาดะฮ์ เพราะอัลลอฮ์ ﷻ จะไม่ทรงรับกิจการใด ๆ เว้นแต่จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขสองประการ คือ จะต้องถูกต้องและสอดคล้องกับบทบัญญัติ และจะต้องมีความบริสุทธิ์ใจโดยปราศจากการตั้งภาคี”

เงื่อนไขนี้ไม่มีการขัดแย้งกันในกลุ่มปราชญ์ว่าเงื่อนไขนี้เกี่ยวข้องกับกิจการทางศาสนาทุกประการ เพราะการปฏิบัติตามเราะสูลอัลลอฮ์ ﷻ เป็นการดำเนินบนหลักพื้นฐานที่ถูกต้องและ

มันคงในทุก ๆ เรื่อง สามารถยืนยันในความถูกต้องที่หวังพึงได้รับการตอบรับจากอัลลอฮฺ ﷻ อย่างมั่นใจ

2) หะดีษ

อัคริมิซียฺ (al-Tirmidhi 1978 : 2582) และอิบนุ มาญะฮฺ (Ibn Majah n.d. : 2167) ได้กล่าวว่ ะนัศ เบ็ญญ มาลิก ﷺ ได้เล่าว่า ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ ได้กล่าวว่:

((ثَلَاثٌ لَا يُغْلُ عَلَيْهِنَّ قَلْبُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ لِلَّهِ وَالتَّصْحُّ
لِلْأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَكُزُومٌ جَمَاعَتِهِمْ))

ความว่: “สามประการนี้จะไม่ทำให้หัวใจของมุสลิมห้วนไหว คือ มีความบริสุทธิ์ในการปฏิบัติกิจการต่าง ๆ เพื่ออัลลอฮฺ ﷻ การดักเตือนผู้นำ และการอยู่ร่วมกันกับญะมาอะฮฺมุสลิม ” (อะบู อีซากล่าวว่ หะดีษนี้เป็นหะดีษเศาะหี้หฺ ส่วนวนเป็นของ Ibn Majah)

มุสลิม (Muslim 2001 : 3102) ได้กล่าวว่ อะบู สุรอยเราะฮฺ ﷺ ได้เล่ารายงานว่ ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ ได้กล่าวในหะดีษกุดสียะกสายรายงานของท่านเอง ทานกล่าวว่ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่:

((أَنَا أَعْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشُّرْكِ مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِيَ غَيْرِي
تَرَكْتُهُ وَشِرْكُهُ))

ความว่: “ฉันเป็นผู้ที่เหนือกว่าในบรรดาผู้ที่พวกเขาตั้งภาคีทั้งหลาย บุคคลใดก็ตามที่เขาปฏิบัติกิจการต่าง ๆ โดยตั้งภาคีพร้อมกับฉัน ดั่งนั้นสิ่งดังกล่าวก็เพื่อสิ่งที่เขาตั้งภาคีไว้ และฉันไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้น”

2. การปลดปล่อยมนุษย์จากการตั้งภาคี ความเข้าใจผิด ความไร้สาระและเรื่องต่าง ๆ ที่ม่ง่าย ให้ความปลดปล่อยจากการสักการะสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นมัลลู่ก นอกจากอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงพลัง ผู้ทรงสร้าง ปลดปล่อยจิตใจของมนุษย์จากการน้อมตนและยอมตนต่อสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาต่อต้านการอะวะฮฺสูลัจธรรมที่แท้จริง “ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ” (ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรเคารพนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ) นั้นนับเป็นการประกาศทั่วไปสำหรับการปลดปล่อยมนุษย์ทั้งหลายจากการเป็นทาสมนุษย์ด้วยกัน และยังทำให้ลุ่มสลวยซึ่งอำนาจทั้งหลายทั้งปวง

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่:

﴿ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾

ความว่า: “อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงแนะนำผู้ที่ปฏิบัติตามความพึงพระทัยของพระองค์ด้วยคัมภีร์ ซึ่งบรรดาทางแห่งความปลอดภัย และจะทรงให้พวกเขาออกจากความมืดไปสู่แสงสว่างด้วยอนุมัติของอัลลอฮ์ ﷻ และจะทรงแนะนำพวกเขาสู่ทางอันเที่ยงตรง” (อัลมาอิดะฮ์ : 16)

อิบน์ กะษีร์ (Ibn Kathir 1981 : 1/296) ได้อธิบายคำว่า (ฮิดายะฮ์) ทางนำ กล่าวหาว่า “ฮิดายะฮ์ (ทางนำ) หมายถึง สิ่งที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้นำมาเผยแผ่จากเรื่องราวที่เป็นจริง อะกีดะฮ์ ที่ถูกต้อง ความรู้ที่มีประโยชน์ และการปฏิบัติที่ดี เนื่องจากบทบัญญัติครอบคลุมสองประการ คือ ความรู้และการปฏิบัติ ความรู้ของศาสนาทั้งหมดเป็นความรู้ที่ถูกต้อง และการปฏิบัติตามบทบัญญัติเป็นที่ยอมรับ การอธิบายของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นความจริงทั้งนั้นและการตัดสินของท่านมีความยุติธรรมเสมอ” สิ่งสำคัญคือ การเชื่อมั่นในคำอธิบายของท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ อย่างจริงจัง

3. การสร้างบุคลิกภาพที่สมดุล สามารถสำรวจจุดมุ่งหมายและกำหนดแนวทางการดำรงชีวิตตลอดจนยึดมั่นในสัจธรรมที่แท้จริง ไม่มีสิ่งอื่นใดที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมุสลิมมากกว่าการมุ่งหวังแต่อัลลอฮ์ ﷻ เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นที่ลับหรือเปิดเผย เพราะอัลลอฮ์ ﷻ คือ ผู้ทรงรอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่างเหนือสรรพสิ่งต่าง ๆ

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า:

﴿ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾

ความว่า: “สิ่งที่พวกท่านเคารพบูชาอื่นจากพระองค์ มิใช่สิ่งอื่นใด นอกจากบรรดาชื่อที่พวกท่านและบรรดาบรรพบุรุษของพวกท่าน ใช้เรียกกัน อัลลอฮ์ ﷻ มิได้ประทานหลักฐานในเรื่องนี้ลงมา การตัดสินมิได้เป็นสิทธิของใครนอกจากอัลลอฮ์ ﷻ พระองค์ทรงใช้มิให้พวกท่านเคารพบูชาสิ่งใด นอกจากพระองค์เท่านั้น นั่นคือ ศาสนาที่เที่ยงธรรมแต่ส่วนใหญ่ของมนุษย์ไม่รู้” (ยูสุฟ : 40)

จากอายะฮ์ข้างต้นเข้าใจได้ว่า การสร้างบุคลิกภาพที่สมดุลนั้นด้วยการปฏิบัติข้อบัญญัติอิสลามโดยการตามแนวทางของเราะสุลุลลอฮ์ ﷺ อย่างเคร่งครัด ไม่เบี่ยงเบนและไม่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์แต่อย่างใด เพราะแนวทาง (สุนนะฮ์) ของเราะสุลุลลอฮ์ ﷻ เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้องที่นำทางมนุษย์ไปสู่ความสว่างอย่างแน่นอน หากปฏิบัติตามด้วยความจริงใจและยอมรับโดยสุจริต

4. ทำให้จิตใจของผู้มีอะกีดะฮฺมีแต่ความสุขและสามารถเพิ่มพูนความสงบ ไม่รู้สึกกลัวกับปัจจัยยังชีพต่าง ๆ กลัวอะญัล (การถึงเวลาที่กำหนด) กลัวเอง ครอบครัวยุและลูก ๆ กลัวมนุษย์ด้วยกัน และกลัวทุกสิ่งที่จะเกิดขึ้นหลังจากความตาย เพราะจิตใจถูกควบคุมโดยอะกีดะฮฺที่เป็นพื้นฐานที่มั่นคงยอมรับในพระเจ้าองค์เดียว ซึ่งเป็นพิตเราะฮฺที่อยู่ในจิตสำนึกของผู้ที่มีอะกีดะฮฺทุกคน ตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ การพูดคุยระหว่างนบีอิบรอฮีม عليه السلام กับประชาชาติของท่าน (ผู้ที่ยึดอะกีดะฮฺที่ผิด)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า:

﴿ وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ ۗ ﴾

ความว่า: “และอย่างไรเล่าที่ฉันกลัวสิ่งที่พวกท่านไม่มีภาคีขึ้น โดยที่พวกท่านไม่กลัวที่พวกท่านได้ให้มีภาคีแก่อัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งสิ่งที่พระองค์มิได้ทรงให้มีหลักฐานใดลงมาแก่พวกเจ้าในสิ่งนั้น แล้วฝ่ายใดเล่าในสองฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายที่สมควรต่อความปลอดภัยยิ่งกว่า”
(อัลอันอาม : 81)

หลังจากที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงถามเกี่ยวกับผู้ใดระหว่างสองฝ่ายนั้นเป็นผู้จะได้รับความสงบ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ชี้แจงเกี่ยวกับคนสองกลุ่มที่สามารถอยู่อย่างมีความปลอดภัยและความสงบ

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า:

﴿ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْآمَنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ۗ ﴾

ความว่า: “บรรดาผู้ที่ศรัทธา โดยที่มิได้ให้การศรัทธาของพวกเขาปะปนกับการอธรรมนั้น คนเหล่านั้นแหละพวกเขาจะได้รับความปลอดภัยและพวกเขาคือ ผู้ที่รับเอาคำแนะนำไว้” (อัลอันอาม : 82)

ในเมื่อฟิฏเราะฮฺหรือธรรมชาติในอิสลามอันหมายถึงการยอมรับอะกีดะฮฺที่ถูกต้อง ดังนั้นชีวิตทั้งชีวิตของผู้ที่มีอะกีดะฮฺจึงมอบแก่อัลลอฮ์เพียงองค์เดียวเท่านั้น การดำรงชีวิตก็ต้องมีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วย อะกีดะฮฺซึ่งฝังลึกอยู่ในใจพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนที่จำเป็นจะต้องปฏิบัติ ซึ่งตามหลักการอิสลามแล้ว มนุษย์นั้นไม่สามารถมองเห็นพระเจ้าเป็นเจ้าได้ แต่ในความรู้สึกนึกคิดและการประพฤติปฏิบัติในทุกย่างก้าวของการดำรงชีวิตไม่ว่า ณ สถานที่แห่งใดก็ตาม ผู้ที่มีอะกีดะฮฺจะตระหนักอยู่เสมอว่าพระองค์อัลลอฮ์ทรงรู้ ทรงเห็นการกระทำ การกล่าวแม้แต่การคิด เนื่องจากจิตใจของเขาผูกพันกับพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ

สัยยิด กุฎบ (Saiyid Qutb 1993 : 5/354) ได้กล่าวว่า “การศรัทธานั้น คือ การเชื่อมสัมพันธ์ของมวลมนุษยย์ผู้ถูกจำกัดในทุกสิ่งที่ต่ำต้อย และดับสูญกับผู้ทรงเป็นดั้งเดิม อมตะและผู้สร้างทุกสรรพสิ่ง ดังนั้น การศรัทธาจึงทำให้มนุษย์สัมพันธ์กับโลกและสรรพสิ่งทั้งหลาย ซึ่งถูกกำเนิดมาจากแหล่งเดียวกัน สัมพันธ์กับระบบแห่งธรรมชาติที่ควบคุมจักรวาลนี้ สัมพันธ์กับพลังอำนาจยิ่งใหญ่ และหลุดพ้นจากเขตแดนแห่งตัวตนเพียงน้อยนิดสู่ห้วงจักรวาลอันไพศาลจากพลังงานอันต่ำต้อย สู่วงพลังงานอันมหาศาล รู้จักจำกัดจากพันธนาการแห่งอายุขัยที่นั่นสู่ความยั่งยืนเป็นอมตะนิรันดร์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มนุษย์ไม่มีความรู้ นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงอภิบาลแห่งสากลจักรวาลเท่านั้น”

การอธิบายความสัมพันธ์ของอะกีดะฮ์กับฟิฏเราะฮ์ (ธรรมชาติ) นั้นเป็นการอธิบายที่มุ่งถึงคุณค่าและประโยชน์ของอะกีดะฮ์เป็นหลัก ประหนึ่งว่าคุณค่าและประโยชน์อันอาจเกิดจากการมีอะกีดะฮ์คือเป็นลักษณะโดยธรรมชาติของมัน เพราะอะกีดะฮ์เป็นรัศมีส่องสว่างให้มองเห็นความจริงของสรรพสิ่งในทุกมิติ รู้จักสัมพันธ์กับผู้ครอบข้างและเข้าใจที่มาของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบ ๆ ตัวอย่างแท้จริง

5. สร้างเสริมพลังจิตใจที่ยิ่งใหญ่สำหรับบุคคลแต่ละคน โดยฟิฏเราะฮ์แล้วมุสลิมนั้นเมื่อใดที่จิตใจของเขาเต็มไปด้วยคุณลักษณะแห่งความหวังในอัลลอฮ์ ﷻ ได้ให้การมอบหมายชีวิตต่อ อัลลอฮ์ ﷻ ขอมรับในสิ่งที่มีอยู่ อดทนในบททดสอบหรือบทพิสูจน์ที่มีต่อตนเอง เมื่อนั้นแหละเขาจะเป็นผู้ที่มีกำลังและเข้มแข็ง และหากเขาประสบกับสิ่งใดที่สร้างความลำบากให้กับเขา แต่จิตใจของเขาแน่วแน่มุ่งหวังต่อผู้ทรงสร้างเพียงพระองค์เดียวเท่านั้นที่เขาขอความช่วยเหลือและเป็นที่ยิ่ง โดยการขออ้อฮ์ ไม่หวังสิ่งอื่นที่จะทำให้ปลอดจากความยากลำบาก นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿ وَإِنْ يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ ۗ يُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۗ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝﴾

ความว่า: “และหากอัลลอฮ์ ﷻ จะทรงให้ทุกข์ภัยประสบแก่เจ้าแล้ว ก็ไม่มีใครปลดเปลื้องมันได้นอกจากพระองค์และหากพระองค์ทรงปรารณาความดีแก่เจ้าแล้ว ก็จะไม่มีการใดกีดกันความโปรดปรานของพระองค์ได้ พระองค์จะทรงให้ประสบแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์จากปวงบ่าวของพระองค์ และพระองค์เป็นผู้ทรงอภิบาล โทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ” (ยูनुส : 107)

จากอาเยฮ์ดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นถึงความจริงอันมั่นคงที่เกิดจากอะกีดะฮ์ที่มีอาจให้ลดต่ำลงและสร้างความอ่อนแอ และมันเกิดจากจิตวิญญาณที่เต็มเปี่ยมด้วยกับความตักวา (ยำเกรง) ต่ออัลลอฮ์ ﷻ และซิกรฺต่อพระองค์

อะบูอะฮฺลา อัลเมาดูดี (Abu al-Maududi 1990 : 234) ได้อธิบายธรรมชาติของผู้ที่มีอะกีดะฮ์กล่าวว่า: “ผู้ที่มีความศรัทธาไม่อาจกลายเป็นคนที่ซึมเศร้า หรือผิดหวังได้ไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม เขามีความศรัทธาที่มั่นคงต่อพระเจ้าเป็นเจ้าในสากลโลก อะกีดะฮ์นี้ได้ก่อให้เกิดความอบอุ่นแทรกซึมเข้าไปในจิตใจเขาอย่างประหลาด และอะกีดะฮ์นี้จะก่อให้เกิดความพอใจและทำให้จิตใจเกิดความหวัง ในความเป็นจริงของชีวิตมนุษย์ไม่มีใครไม่ประสบกับบททดสอบแม้แต่นิดเดียว หากในโลกนี้เขาอาจพบแต่ความผิดหวัง ไม่มีที่ใดที่ทำให้เขาสมปรารถนาได้ แต่เขายังไม่หมดหวัง ด้วยพลังแห่งอะกีดะฮ์จะช่วยให้เขาสู้ต่อไป”

6. อะกีดะฮ์ก่อให้เกิดความสันติและความสัน โคอ ผู้ที่มีอะกีดะฮ์เข้าใจว่าทุกสิ่งทุกอย่างย่อมขึ้นอยู่กับพระประสงค์ของอัลลอฮ์ ﷻ หน้าที่ของมนุษย์ก็คือพยายามและแสวงหาด้วยหนทางที่ถูกต้องตามบทบัญญัติของพระองค์ เขายอมรับว่าความสำเร็จและความล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับพระมหากรุณาธิคุณของพระเจ้า ถ้าพระองค์ประสงค์จะให้เกิดก็ไม่มีอำนาจใดในโลกนี้จะขัดขวางได้และหากอัลลอฮ์ ﷻ ไม่ประสงค์ก็ไม่มีอำนาจใดที่จะบังคับพระองค์ให้ได้เช่นกัน เพราะเขาศรัทธาในพระคำรัสของอัลลอฮ์ ﷻ:

﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ
بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾

ความว่า: “เพื่ออัลลอฮ์จะทรงตอบแทนพวกเขาอย่างดีที่สุดตามที่พวกเขาได้กระทำไว้ และพระองค์จะทรงเพิ่มให้พวกเขาอีกจากความโปรดปรานของพระองค์ และอัลลอฮ์ทรงประทานปัจจัยยังชีพแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ โดยปราศจากการคำนวณ”
(อันนูร : 38)

ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีอะกีดะฮ์ที่ผิดหรืออะกีดะฮ์ที่อ่อนแอกลับถือว่าความสำเร็จและความผิดหวังขึ้นอยู่กับความพยายามของตน และด้วยการสนับสนุนหรือการขัดขวางของอำนาจทางโลก ดังนั้น เขาจึงต้องตกเป็นทาสแห่งความโลภ และความอิจฉาริษยาอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะหาทางให้บรรลุผลสำเร็จเขาไม่รีรอที่จะดำเนินด้วยวิธีที่ไม่เป็นธรรมและเลื่อมทราม และพยายามทุกวิถีทางที่ขัดคนอื่นเพื่อไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีอะกีดะฮ์ที่ถูกต้องเขาจะไม่ปฏิบัติด้วยวิธีการที่เลวทราม ผิดศีลธรรม และขัดกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม

7. ทำให้มนุษย์ได้รู้ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎของอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ที่มีอะกิละสุครัทธานั้น ว่า พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงรอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าซ่อนเร้นหรือเปิดเผย ยิ่งมนุษย์มีอะกิละสุครัทธานั้นคงเพียงใดเขาก็จะยิ่งปฏิบัติตามคำสั่งของพระองค์ได้เคร่งครัดขึ้นเพียงนั้น เขาจะหลบหลีกจากสิ่งที่พระองค์ห้าม และจะปฏิบัติตามพระบัญชาของพระองค์ แม้จะอยู่เพียงลำพังหรือในความมืด เพราะเขาเข้าใจว่ามี มลาอิกะฮ์กำลังบันทึกไว้

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า:

﴿إِذْ يَتْلَى الْمُمْتَلِقِينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾

ความว่า: “จงรำลึกขณะที่มลาอิกะฮ์ผู้บันทึกสองท่านบันทึกท่านหนึ่งนั่งทางข้างขวา และอีกท่านหนึ่งนั่งทางซ้ายมือ ไม่มีคำพูดคำใดที่เขากล่าวออกมา เว้นแต่ใกล้ ๆ เขานั้นมี (มลาอิกะฮ์) ผู้เฝ้าติดตาม ผู้เตรียมพร้อม (ที่จะบันทึก)” (ก้อฟ : 17-18)

จากอายะฮ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า กิจการต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้กระทำไว้จะมีผู้คอยบันทึกไว้ จะหนีไม่พ้นจากการบันทึกนี้ ดังนั้น ผู้ที่หัวใจเต็มไปด้วยอะกิละสุครัทธานั้นจะต้องเขาจะตระหนักและระมัดระวังตัวเป็นพิเศษในทุกย่างก้าวของการกระทำเพื่อจะได้ไม่กระทำการที่ผิดกับบัญญัติของอัลลอฮ์ ﷻ และขัดแย้งกับแนวทางท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ

8. ความรู้สึกทางด้านศีลธรรมเป็นความรู้สึกที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดและตลอดอายุขัย ความรู้สึกเช่นนี้ได้ทำหน้าที่เป็นมาตรฐานทั่ว ๆ ไปสำหรับพฤติกรรมทางศีลธรรมของมนุษย์ ในขณะที่ลักษณะสัญชาตญาณของมนุษย์มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคลนั้น มโนธรรมแห่งความเป็นมนุษย์ก็ได้บอกให้มนุษย์ได้รู้จักอะไรคืออะไรชั่วและอะไรที่ควรอะไรที่ไม่ควร ตัวอย่างเช่น เรื่องจริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรม ความยุติธรรม ความกล้าหาญ การต่อสู้ในทางที่ถูกต้อง และความซื่อสัตย์ เป็นต้น อัลกุรอานและอัลหะดีษเรียกสิ่งเหล่านี้ว่า *อัลมะอูฟ* (เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย) หรือ อัลหะชะนะฮ์ (สิ่งที่ดีงาม) และประวัติศาสตร์อิสลามไม่เคยบันทึกไว้เลยว่าคุณธรรม ความไม่ซื่อสัตย์ การสร้างความปั่นป่วนวุ่นวาย ความเห็นแก่ตัว ความโหดร้ายทารุณเป็นสิ่งที่ถูกต้อง อัลกุรอานเรียกสิ่งเหล่านี้ว่า “อัลมุนกัร” หรือ “อัสสัยฮิอะฮ์” (สิ่งที่ชั่ว)

อิสลามได้กำหนดหลักการการอยู่ร่วมกันในสังคมที่สมบูรณ์นั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานพฤติกรรมด้านจริยธรรม 7 ประการ คือ การเสียสละ การมีวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา การให้ความร่วมมือ และการรู้จักช่วยตัวเอง คุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้จะสามารถปฏิบัติได้เมื่อการยึดมั่นมั่นคงในใจเท่านั้น

9. การยอมรับปฏิบัติในการตอบสนองปกป้องรักษาความจำเป็นหรือเป้าประสงค์ของบัญญัติแห่งอิสลามทั้ง 5 ประการ หรือที่รู้จักกันในนามเป้าหมายหลักของบทบัญญัติ ได้แก่ การดำรงรักษาศาสนา การดำรงรักษาชีวิต การดำรงรักษาทรัพย์สิน การดำรงรักษาชาติพันธุ์ และการดำรงรักษาสมอง

เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ข้างต้น อิสลามจึงได้กำหนดกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานหลักเพื่อสร้างสันติภาพที่แท้จริงในสังคมมุสลิมและสังคมมนุษย์ นั่นคือ **“กฎการจัดสิ่งเลวร้ายมีความสำคัญกว่าการกระทำสิ่งที่ดี”**

2.1.1.7 การยึดมั่นในศาสนา

การยึดมั่นในศาสนาเป็นการยึดมั่นทั้งหลักการและการปฏิบัติโดยมิได้แยกแยะระหว่างทั้งสองประการดังกล่าว หลักการนั้นทั้งที่เป็นหลักการศรัทธา เช่น การยึดมั่นในเอกภาพและการศรัทธา และการยึดมั่นในหลักการปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) การยึดมั่นอย่างหนักแน่น

การยึดมั่นในศาสนาเป็นการยึดมั่นในบทบัญญัติศาสนาอิสลามอย่างหนักแน่นและจริงใจโดยที่พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานได้กล่าวถึงการสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ

﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾

ความว่า: “และพวกเจ้าทั้งหลายจงยึดมั่นติดด้วยกับเชือกของอัลลอฮ์ และอย่าแตกแยก ” (อาลิอิมรอน : 103)

อิบน์ กะษีร์ (Ibn Kathir 1410 : 2/45) ในการอธิบายคำตรัสที่ว่า ﴿بِحَبْلِ اللَّهِ﴾ ความว่า ด้วยเชือกของอัลลอฮ์ ﷻ หมายถึง อัลกุรอาน โดยยึดคำอธิบายของอับดุลลอฮ์ เป็น มัสอูด ﷻ และอับดุลลอฮ์ เป็น อับบาส ﷻ ทั้งสองได้กล่าวว่า เชือกของอัลลอฮ์ ﷻ หมายถึง อัลกุรอาน

ในอีกอายะฮ์หนึ่ง อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا﴾

{ 174 } فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَأَعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ

وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمًا ﴿

ความว่า: “โอ้มนุษย์เอ๋ย แท้จริงได้มีบูรฮาน (เหตุผล) จากพระเจ้าของพวกเจ้า และเราได้ประทานลงมาให้แก่พวกเจ้ารัศมีที่เจิดจ้า ส่วนบรรดาผู้ศรัทธาในอัลลอฮ์และพวกเขาเหล่านั้นได้ยึดกับมัน พวกเขาจะจัดอยู่ในบรรดาผู้ได้รับความเมตตาจากพระองค์ และความ

ประเสริฐ และพระองค์จะทรงชี้แนะพวกเขาไปในแนวทางที่
เที่ยงตรง” (อันนิสาฮ์ : 174-175)

อายะฮ์ข้างต้นชี้ให้เห็นว่า การยึดมั่นในศาสนาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน
เพราะนั่นเป็นคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ โดยที่พระองค์ได้ตรัสด้วยประโยคคำสั่งใช้ อัสซาฟีอีย์ กล่าวว่
“ทุก ๆ คำสั่งใช้ในอัลกุรอานและหะดีษของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ให้ข้อบัญญัติเป็นวาญิบ (บังคับ)
นอกจากว่าจะมีหลักฐานอื่นหรือกรณีแวดล้อมบ่งชี้เป็นข้อบัญญัติอื่น” (al-Qasimi 1978 : 156)

(2) การจงรักภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ และนบีมุฮัมมัด ﷺ

การยึดมั่นในศาสนาเป็นการจงรักภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ และนบีมุฮัมมัด ﷺ ในทุก ๆ เรื่อง
ในการดำรงชีวิตของมุสลิม

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า:

﴿ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ
وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴾

ความว่า: “และผู้ใดเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์และเราะสุล พวกเขาก็คือผู้ที่
จะได้ร่วมกับบรรดาผู้ที่ได้รับนิมัตของอัลลอฮ์ในจากบรรดานบี และ
บรรดาผู้สัจจะ และบรรดาผู้ซื่อสัตย์ และบรรดาผู้กระทำความดี และ
เป็นการอยู่ร่วมกันที่แสนดีไฉนหรือ” (อันนิสาฮ์ : 69)

การยึดมั่นในศาสนาโดยการเคารพภักดีและปฏิบัติบทบัญญัติของศาสนาอย่างเคร่งครัด
เป็นการแสดงถึงการยึดมั่นที่แท้จริง

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَخَشِيَ اللَّهَ وَيَتَّقْهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴾

ความว่า: “และผู้ใดเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์และศาสดาของพระองค์ และ
กลัวต่ออัลลอฮ์ และยำเกรงต่อพระองค์ ดังนั้นเขาก็เป็นผู้ที่ประสบ
ความสำเร็จ” (อันนูร : 52)

ในทางตรงกันข้าม อัลกุรอานได้ห้ามกล่าวและปฏิบัติสิ่งขัดแย้งกับบทบัญญัติศาสนา
หรือสวนทางแม้แต่ปละย่อยละเลยในส่วนที่จำเป็นและสิ่งทีเื้ออำนวยประโยชน์

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّا لَللَّكَافِرِينَ عَذَابُ النَّارِ ﴾

ความว่า: “และผู้ใดปฏิบัติโดยชอบเขต (คำสั่ง) ของอัลลอฮ์และศาสนาของพระองค์ ดังนั้น แท้จริงอัลลอฮ์จะทรงประทานเขาอย่างแสนสาหัส” (อัลอันฟาต : 13-14)

การยึดมั่นในศาสนาเป็นการยึดมั่นในคัมภีร์อัลกุรอานและอัสนุนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เพราะการที่กล่าวว่าศาสนาอิสลามนั้นก็ต้องมาจากทั้งสองแหล่งหลักซึ่งเป็นการอธิบายที่ถูกต้อง

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า:

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرْنَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنَ لِلْخَائِبِينَ خَصِيمًا ﴾

ความว่า: “แท้จริงเราได้ประทานอัลคิตาบ (อัลกุรอาน) ลงมาสำหรับเจ้า (มุฮัมมัด) ด้วยสัจจะ เพื่อเจ้าจะได้ตัดสินระหว่างมนุษย์ด้วยกับสิ่งที่พระองค์อัลลอฮ์ทรงชี้นำทาง และเจ้าอย่าได้เป็นผู้เสียสละให้แก่คนทรยศ” (อันนิสาอ์ : 105)

อัลกุรอานได้กล่าวถึงเรื่องการยึดมั่นมากมาย ปราชญ์บางท่านได้ระบุว่า เกือบหนึ่งในสามของอัลกุรอานเต็มไปด้วยเรื่องการยึดมั่น และเต็มไปด้วยความสัจจริงทุกประการ โดยเฉพาะอายะฮ์อัลกุรอานที่ถูกประทานลงมาในนครมักกะฮ์

(3) การยึดมั่นในศาสนาเป็นการปฏิบัติตามท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

การยึดมั่นในศาสนาที่ถูกต้องนั้นจะต้องปฏิบัติตามท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในทุก ๆ เรื่องของการดำรงชีวิต เช่น การเชื่อมั่น การประกอบศาสนกิจ กฎหมาย การแต่งงาน การปฏิสัมพันธ์ เป็นต้น

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในหลายบทและหลายอายะฮ์ในอัลกุรอาน ส่วนหนึ่งได้แก่

﴿ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾

ความว่า: “จงกล่าวเถิด (โอ้มุฮัมมัด) หากพวกเจ้ารักอัลลอฮ์แล้วก็จะปฏิบัติตามข้าและพระองค์จะอภัยแก่โทษสำหรับพวกเจ้าและอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงไต่ถามผู้ทรงปรานีเสมอ” (อาลิอิมรอน : 31)

การปฏิบัติตามท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นการเคารพภักดีอัลลอฮ์ ﷻ เนื่องจากได้ทำตามคำสั่งของพระองค์ นั้นหมายความว่า หากผู้ใดไม่ยอมปฏิบัติตามท่าน

ศาสดามันมิใช่เป็นหน้าที่ของท่านที่จะต้องบังคับให้ปฏิบัติ หรือเฝ้าแต่รอผู้นั้น แต่การปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับความยึดมั่นในหัวใจของแต่ละคน

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า :

﴿ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ
الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴾

ความว่า: “แท้จริงสำหรับพวกเจ้าแล้วมีกับท่านศาสดาของอัลลอฮฺ ตัวอย่างที่ดีงามสำหรับผู้ที่หวังพบอัลลอฮฺและวันสุดท้าย และเขารำลึกถึงอัลลอฮฺมาก” (อัลอะหฺซาบ : 21)

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ที่ศรัทธาในอัลลอฮฺ ﷻ จะตระหนักเป็นอย่างยิ่งถึงความสำคัญของการยอมรับและปฏิบัติท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ทั้งนี้ เนื่องท่านนบิเป็นต้นแบบที่ดีงามที่สุด และตอบสนองคำสั่งของพระองค์ที่ชี้แนะให้เตรียมต้อนรับทุกสิ่งทุกอย่างที่มาจากท่านเราะสูลอัลลอฮฺ ﷺ

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴾

ความว่า: “และสิ่งใดที่ท่านเราะสูลนำมาแก่พวกเจ้าจงรับมันไว้ และสิ่งใดที่ท่านได้ห้ามไว้จงหลีกเลี่ยงมันเสีย และจงยำเกรงอัลลอฮฺ แท้จริงอัลลอฮฺจะทรงลงโทษที่แสนสาหัส” (อัลหัจรฺ : 7)

จากอายะฮฺข้างต้นชี้ตัวอย่างชัดเจนถึงแง่มุมของการตอบรับปฏิบัติตามทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านนบินำมาเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก เช่นเดียวกันกับทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านนบิปฏิบัติ และที่สำคัญก็คือสิ่งที่ท่านนบินำมาย่อมมีประโยชน์มากและสิ่งที่ท่านห้ามก็ย่อมมีประโยชน์เหมือนกัน ซึ่งการยอมรับปฏิบัติและการหลีกเลี่ยงนั้นมาจากการยำเกรงในอัลลอฮฺ ﷻ ไม่มีส่วนเกี่ยวกับการมีวิชาความรู้หรือไม่ เพราะผู้ที่ยำเป็นได้ทั้งผู้ที่มีความรู้และไม่มีความรู้

ดังนั้น ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติขัดแย้งกับอัลกุรอานหรือหะดีษของท่านนบิมุฮัมมัด ﷺ จะเป็นผู้ที่ไม่เคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ และท่านเราะสูลของพระองค์ จะด้วยเหตุผลใดก็ตาม เพราะการปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านนบิ นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾

ความว่า: “ดังนั้นจงระมัดระวังบรรดาผู้ที่ปฏิบัติขัดแย้งต่อคำสั่งของพระองค์ซึ่งพวกเขาเหล่านั้นจะประสบกับบททดสอบ หรือจะได้รับความทรمانอย่างสาหัสมาก” (อันนุร : 63)

อายะฮ์ข้างต้นหมายความว่า บรรดาผู้ที่ปฏิบัติขัดแย้งกับศาสนาหรือไม่ยอมทำตามการชี้แนะของท่านนบีนั้นจะต้องระมัดระวังความพินาศที่แสนสาหัสจะมาเยือนเขา และจะหนีจากภัยนั้นมิได้โดยเด็ดขาดเมื่อถึงเวลาของมัน เสมือนว่าเป็นสัญญาณเตือนภัยสำหรับชนเหล่านั้นในการเตือนสติต่อการปฏิบัติดังกล่าว

(4) การยึดมั่นในศาสนาผูกพันกับอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์

อัลกุรอานได้กล่าวถึงบทบาทของศาสนากว้าง ๆ ไม่ได้อธิบายรายละเอียดของแต่ละเรื่อง ส่วนท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ทำหน้าที่ขยายความอัลกุรอาน อรรถาธิบายอัลกุรอาน และตีความอัลกุรอาน ดังนั้น ระหว่างพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานกับศาสนามีความเกี่ยวข้องผูกพันอย่างใกล้ชิดในการกำหนดหลักการยึดมั่นในศาสนา มีอาจแยกปรากฏออกจากกันได้แม้แต่นิดเดียว

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า:

﴿ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴾

ความว่า “และเราได้ประทานอัลซิกฺรฺ (อัลกุรอาน) ให้แก่เจ้า เพื่อเจ้าจะได้อธิบายความกระจ่างให้แก่มวลมนุษย์สิ่งที่ถูกประทานลงมาแก่พวกเขา และหวังว่าพวกเขาจะมีหยังคิด” (อันนะหฺล : 44)

ในอายะฮ์อื่นอัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวถึงบทบาทของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในฐานะที่เป็นผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาของพระองค์และเชิญชวนมวลมนุษย์ไปสู่การเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ และไปสู่ในสิ่งที่สอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾

ความว่า “และเรามีได้ประทานอัลคิตาบลงมาให้แก่เจ้า นอกเสียจากว่าเพื่อเจ้าจะได้ทำให้พวกเขากระจ่างแจ้งในสิ่งที่พวกเขาขัดแย้งกัน

เกี่ยวกับมัน และเป็นความเมตตาสำหรับกลุ่มชนที่ศรัทธา” (อันนะหุล
: 64)

เป็นการเพียงพอสำหรับมุสลิมที่จะเป็นแนวทางที่ถูกต้องสมบูรณ์และครอบคลุมทุก ๆ
ด้านของการยึดมั่นในศาสนาโดยการยึดปฏิบัติตามอัลกุรอาน

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿ اتَّبِعُوا مَا نَزَلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا
تَذَكَّرُونَ ﴾

ความว่า: “จงปฏิบัติตามสิ่งที่ถูกประทานลงมาให้แก่เจ้าจากพระผู้เป็น
เจ้าของเจ้า และอย่าปฏิบัติตามสิ่งอื่น ๆ นอกจากมัน แต่มีเพียงน้อยนิดที่
รู้จักสิ่งนี้” (อัลอะฮฺรอฟ : 3)

การยึดมั่นในศาสนาโดยการปฏิบัติตามอัลกุรอานนอกจากจะเป็นคำสั่งของพระองค์
แล้วยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจและการรับรองที่มั่นคงเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะการยึดมั่นด้วยการ
นำเอาแนวคิดอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาแม้แต่นิดเดียว แต่ทว่าจะเป็นการสร้างปัญหาอีกด้วย

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า:

﴿ وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مَبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾

ความว่า “และนี่คือ คัมภีร์ที่เราได้ประทานลงมาเป็นคัมภีร์ที่บะเราะกะฮฺ
ดังนั้นจงปฏิบัติตามมัน และพวกเจ้าจงยำเกรงเถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะ
ได้รับความเมตตา” (อัลอันอาม : 155)

ประการที่สำคัญของการยึดมั่นในศาสนา ก็คือ การยำเกรงต่ออัลลอฮฺ ﷻ เพราะการยำ
เกรงเป็นคุณแจตกสำคัญในการที่จะไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะนำสู่การชี้นำทางการปฏิบัติถูกต้อง
ตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติ สอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์ และไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง

ในอาะฮฺอื่น อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสในลักษณะคำถามว่า

﴿ أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِنْ فِي ذَلِكِ
لَرْحَمَةٌ وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾

ความว่า: “ยังไม่พอสำหรับเขาดอกหรือกับคัมภีร์ที่เราได้ประทานลงมา
ให้แก่เจ้า (มุฮัมมัด) ซึ่งเขาได้อ่านให้แก่พวกเขา แท้จริงในคัมภีร์นั้นจะ
เป็นความเมตตาและการตักเตือนสำหรับกลุ่มชนที่ศรัทธามัน” (อัลอัน
กะบูต : 51)

โดยหลักการแล้วนั้น เป็นการเพียงพอแล้วสำหรับแต่ละคนที่อ้างเป็นการยึดมั่นในศาสนาด้วยการปฏิบัติตามบทบัญญัติในอัลกุรอาน ไม่จำเป็นต้องอาศัยการตีความที่ผิด ๆ หรือใช้เหตุผลทางปัญญามาแทรก ตราบใดมีระบุไว้ในอัลกุรอาน เพราะในอัลกุรอานเต็มไปด้วยสิ่งที่ไม่ใช่จินตนาการ มโนภาพ หรือการวาดภาพอย่างไร้จิตวิญญาณ ดังนั้น การยึดมั่นในหลักการศรัทธาเป็นการยึดมั่นในสัจธรรมที่แท้จริง

(5) การยึดมั่นในศาสนาด้วยการเลือกแนวทางที่เที่ยงตรง

การเลือกแนวทางที่เที่ยงตรงสำหรับการยึดมั่นในศาสนาเป็นหน้าที่ของมุสลิมประการหนึ่งจะละเลยมิได้ เพราะแนวทางนั้นจะนำพาซึ่งความสงบเรียบร้อยและความสันติภายในสังคม อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾

ความว่า: “แท้จริงได้มาถึงกับพวกเจ้ารัศมีและคัมภีร์ที่ชัดเจน จากอัลลอฮฺ ด้วยกับคัมภีร์นั้นอัลลอฮฺจะทรงชี้แนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติ ตามโดยการได้รับความโปรดปรานทางหน้าที่สันติ และเอาออกพวกเขา จากความมืดมิดสู่แสงสว่างด้วยการอนุญาตของพระองค์ และชี้แนวทางแก่พวกเขาแนวทางอันเที่ยงตรง” (อัลมาอิดะฮฺ : 15-16)

แนวทางที่เที่ยงตรงเท่านั้นที่สามารถชี้แนะประชาชาติมุสลิมไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องในทุก ๆ ด้าน เช่น การยึดมั่น การศรัทธา กิจการศาสนา กฎหมาย เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงจำเป็นที่จะต้องเลือกเดินทางอย่างจริงจังพร้อมกับการทางเดินทางที่สามารถนำไปสู่ความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ ﷻ ด้วย เพราะตามหลักความเชื่อในอิสลามมนุษย์จะเกิดมาอีกครั้งหลังจากตายที่จะต้องประเมินกิจการงานของเขาที่ได้กระทำไว้ในโลกนี้

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَنَعْنَا بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾

ความว่า “และแท้จริงนี่คือ แนวทางของข้าที่เที่ยงตรง พวกเจ้าก็จงทำตามมันเถิดและพวกเจ้าอย่าได้ทำตามแนวทางอื่น ๆ เพราะมันจะทำให้

ให้พวกเขาแตกแยกจากแนวทางนั้นได้ นั่นคือ การสั่งเสียสำหรับพวกเขา
เจ้ากับมัน เพื่อว่าพวกเขาจะมีความยำเกรง”(อัลอันอาม : 153)

ประชาชาติมุสลิมมีแนวทางที่เที่ยงตรงสำหรับการยึดมั่นในศาสนาโดยปฏิบัติตาม
แนวทางของท่านบีมุฮัมมัด ﷺ หากไม่เลือกทางเดินที่เที่ยงตรงจะทำให้ประชาชาติมุสลิมเบี่ยงเบน
และกระทำผิดหลักคำสอนของศาสนาได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สมควรเป็นอย่างยิ่ง พระองค์ยังได้ชี้แจงอีก
ว่าการเลือกทางเดินที่เที่ยงตรงเป็นที่ประสงค์ของพระองค์

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสที่ว่า:

﴿ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾

ความว่า: “จงกล่าวเถิด (โอ้มุฮัมมัด) นี่คือนำทางของฉัน ซึ่งฉันและ
ผู้ที่ปฏิบัติตามได้เชิญชวนสู่อัลลอฮ์ด้วยความกระจ่าง และมหาบริสุทธิ์
อัลลอฮ์ และฉันมิใช่เป็นคนที่ตั้งภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น” (ยูสุฟ : 108)

อายะฮ์ข้างต้นบ่งบอกแนวทางที่เที่ยงตรงนั้นเป็นแนวทางของท่านบีมุฮัมมัด ﷻ
ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ชี้แนะท่าน และได้รับการยอมรับปฏิบัติโดยบรรดาผู้เลื่อมใสทั้งหลายที่ศรัทธาอย่าง
จริงจังในแนวทางนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจำเป็นสำหรับมุสลิมที่จะต้องไตร่ตรองอย่างรอบคอบใน
การเลือกทางเดินหรือปฏิบัติสิ่งใดที่ถูกต้องบทบัญญัติศาสนาและสิ่งใดผิดเพี้ยนขัดแย้งกับ
บทบัญญัติ เพราะนั่นคือ การดำรงชีวิตตามธรรมชาติของมนุษย์

(6) คุณลักษณะของผู้ที่ยึดมั่นในศาสนาที่ถูกต้อง

การยึดมั่นในศาสนาที่ถูกต้องนั้นก็คือ การปฏิบัติตามอัลกุรอานและแนวทางของท่าน
บีมุฮัมมัด ﷻ ด้วยวิธีนี้เท่านั้นสามารถสร้างความสันติสุขและความสงบสุขภายในสังคมอย่าง
มั่นคงถาวร การที่จะพิสูจน์ความจริงใจของแต่ละคนที่มีต่อการยึดมั่นในศาสนานั้นเป็นการพิสูจน์
ในทางปฏิบัติที่ปรากฏในรูปของคุณลักษณะต่าง ๆ ส่วนหนึ่งดังที่อัลกุรอานได้ระบุไว้

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า:

﴿ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ
يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾

ความว่า “แท้จริงไม่มีคำพูดใดของบรรดาผู้ศรัทธาเมื่อมีการเชิญชวน
สู่อัลลอฮ์และเราะสูลของพระองค์เพื่อให้การตัดสินระหว่างพวกเขา

ซึ่งพวกเขาจะกล่าวว่า เราเชื่อฟังและจงรักภักดี และพวกเขาเหล่านี้คือ

บรรดาผู้ประสบความสำเร็จ” (อันนุร : 51)

ผู้ที่ยึดมั่นในศาสนาที่แท้จริงนั้นจะไม่ลังเลใจต่อข้อบัญญัติต่าง ๆ ที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ และเราะสูลของพระองค์ โดยการยอมรับและปฏิบัติตามด้วยจิตศรัทธามั่นและด้วยความภาคภูมิใจ ยั่งยืน และจะไม่อ้างเหตุใด ๆ ทั้งสิ้น จะด้วยการยอมรับปฏิบัติหรือไม่ก็ตาม

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า:

﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُمِئَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ۗ ﴾

ความว่า “และไม่มีสำหรับผู้ที่ศรัทธาชายและหญิงเมื่อมีการตัดสินใจสิ่งหนึ่งจากอัลลอฮ์และเราะสูลของพระองค์แล้ว พวกเขาจะเลือกสิ่งอื่นจากกิจการของพวกเขา และผู้ใดทรยศอัลลอฮ์และเราะสูลของพระองค์แล้ว เขาจะหลงผิดที่เป็นการหลงผิดที่ชัดแจ้งอย่างแน่นอน” (อัลอะหฺซาบ :

36)

บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลายจะไม่สนใจใยดีต่อการตัดสินใจด้วยอย่างอื่นและไม่พยายามแสวงหาวิธีการอื่นที่ไม่สอดคล้องกับหลักการศาสนาใช้ในการตัดสินใจส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น การศรัทธา ศาสนบัญญัติ การเข้าสังคม เป็นต้น และที่เกี่ยวข้องกับทางโลก

การยึดมั่นในศาสนาไม่สามารถจะใช้อารมณ์ใฝ่ต่ำหรือตามใจตัวเองโดยเด็ดขาด เพราะนั่นหมายถึงการผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตของตัวเอง ก็เช่นเดียวกันกับการตกเป็นทาสของคนอื่นที่เต็มไปด้วยอารมณ์ใฝ่ต่ำ จิตใจที่ไม่บริสุทธิ์ และโอหัง

(7) การยึดมั่นผูกพันในสุนนะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

การยึดมั่นในศาสนาเป็นการยึดมั่นในสุนนะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ทุกประการและทุกเรื่องทั้งที่เป็นคำพูด การกระทำ การยอมรับ จริยธรรมตลอดจนชีวประวัติของท่าน จะเป็นในรูปแบบของคำสั่งหรือการห้ามแม้สิ่งที่ท่านไม่ได้กระทำจะด้วยมีเหตุผลหรือไม่ก็ตาม ไม่มีแบบอย่างที่ดีที่สุดสำหรับมุสลิมที่จะต้องปฏิบัติตาม นอกจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เท่านั้น

อัลบุคอรียฺ (al-Bukhari 2000 : 2/124) ได้รายงานจากอะบู สุรอเราะฮฺ ﷺ ว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวว่า:

((دَعُونِي مَا تَرَكَكُمْ إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِسُؤَالِهِمْ وَاحْتِلَافِهِمْ عَلَيَّ))
 ((أَنبِيَائِهِمْ))

ความว่า: “พวกเจ้าจงปล่อยกับฉันสิ่งที่ฉันได้ทั้งหมด เนื่องจากความพินาศที่ประชาชาติสมัยก่อนพวกท่านได้ประสบมานั้นคือ การมีคำถามอย่างมากมายและการปฏิบัติที่ขัดแย้งกับบรรดานบี”

ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้วางกรอบของการยึดมั่นในศาสนาโดยการปฏิบัติสิ่งที่ท่านได้ปฏิบัติและห่างไกลสิ่งที่ท่านไม่ปฏิบัติ เนื่องจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติของท่านนั้นเป็นการแสดงถึงการยึดมั่นในศาสนาที่สมบูรณ์แบบและตามเจตนารมณ์ของการยึดมั่นในศาสนา

(8) ห่างไกลจากสิ่งอูตรีในศาสนา

การยึดมั่นในศาสนาเป็นการห่างไกลสิ่งอูตรีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาจะเป็นอะกีดะฮ์ อิบาอะฮ์ จาริดประเพณีที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติอิสลาม เป็นต้น เนื่องจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถูกกำหนดไว้เรียบร้อยแล้วอย่างสมบูรณ์

อัลบุคอรี (al-Bukhari 2000 : 2/214) และมุสลิม (Muslim 2001 : 2471) ได้รายงานที่ท่านหญิงอาอิชะฮ์ رضي الله عنها ได้กล่าวว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า

((مَنْ أَحَدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ)) . وَفِي رِوَايَةٍ قَالَ :
((مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ))

ความว่า: “ผู้ใดที่กระทำสิ่งหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องศาสนาที่ไม่ได้มาจากพวกเรา สิ่งนั้นถูกปฏิเสธไป” ในอีกรายงานหนึ่งเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า “ผู้ใดที่ได้ประดิษฐ์ในเรื่องศาสนาที่ไม่ได้มาจากเรา สิ่งนั้นถูกปฏิเสธไป”

การยึดมั่นในศาสนาเป็นการปฏิบัติเรื่องต่าง ๆ ของศาสนาที่ได้บัญญัติไว้ในอัลกุรอาน และในหะดีษของท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ อย่างเคร่งครัดเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุดคือการยึดมั่นของบรรดาเศาะหาบะฮ์ ตาบิอินและสังคมมุสลิมที่เข้าใจหลักศาสนาอิสลามอย่างถ่องแท้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับอะกีดะฮ์และอิบาอะฮ์ เพราะทั้งสองประการนี้ถูกกำหนดอย่างสมบูรณ์แล้วไม่จำเป็นต้องคิดค้นและกำหนดรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้ความคิดหรือทฤษฎีใด ๆ ทั้งสิ้น หากผู้ใดยึดมั่นในศาสนาด้วยการอุตริกรรมหรือสิ่งที่ไม่บังควร การยึดมั่นนั้นจะเป็นการยึดมั่นอย่างไรเหตุผลไม่มีคุณค่า มีหน้าซ้ำยังจะนำความเสียหายในสังคมอีกด้วย

อิบนุ มาญะฮ์ (Ibn Majah n.d. : 49) ได้รายงานหะดีษจากอับดุลลอฮ์ เบน อับบาส رضي الله عنه ได้กล่าวว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า:

((أَيْبَى اللَّهِ أَنْ يَقْبَلَ عَمَلٌ صَاحِبِ بَدْعَةٍ حَتَّى يَدَعَ بَدْعَتَهُ))

ความว่า: “อัลลอฮ์จะไม่ทรงตอบรับกิจการต่าง ๆ ของผู้อุตริกรรม จนกว่าเขาจะละทิ้งสิ่งอุตรินั้น” (หะดีษหะสัน)

อิบน์ มาญะฮฺ (Ibn Majah : 1/19) ได้รายงานไว้ว่า หุซัยฟะฮฺ เป็น อัลยะมัน   ได้กล่าวว่า ท่านเราะสูลุลลอฮฺ   ได้กล่าวว่า:

((لَا يَقْبَلُ اللَّهُ لِصَاحِبِ بَدْعَةٍ صَوْمًا وَلَا صَلَاةً وَلَا صَدَقَةً وَلَا حَجًّا وَلَا عُمْرَةً وَلَا جِهَادًا وَلَا صَرْفًا وَلَا عَدْلًا يَخْرُجُ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا تَخْرُجُ الشَّعْرَةُ مِنَ الْعَجِينِ))

ความว่า: “อัลลอฮ์จะไม่ทรงรับการศีลอดของคนอุตริ และจะไม่ทรงรับการละหมาดของเขา และจะไม่ทรงรับการบริจาคของเขา และจะไม่ทรงรับหัจญ์ของเขา และจะไม่ทรงรับอุมเราะฮ์ของเขา และจะไม่ทรงรับญิฮาดของเขา และจะไม่ทรงรับการเอาเราะฮ์ของเขา และจะไม่ทรงรับการไถ่ตัวของเขา เขาผู้นั้นจะออกจากการนับถือศาสนาอิสลามเหมือนกับ การออกของเส้นผมจากแป้งขนมปัง” (หะดีษหะสัน)

สิ่งอุตริต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอะกิดะฮ์และอิบาดะฮ์เป็นที่ห้ามนำมาปฏิบัติและไม่สามารถเผยแพร่ในสาธารณชน จะทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นเรื่องศาสนา หรือคิดว่ากิจการนั้นมีหลักฐาน ยืนยันได้ แท้จริงสิ่งที่อุตริจะนำพาไปสู่การหลงทางจากแนวทางอันเที่ยงตรง

(9) ไม่ทำตามอารมณ์ใฝ่ต่ำ

การยึดมั่นในศาสนาเป็นการยึดปฏิบัติด้วยหลักฐานที่ชัดเจนในความถูกต้อง นั่นคือ อัลกุรอาน อัสสุนนะฮ์ อัจญ์มาอฺ และกียาฮ์ที่ถูกต้อง มิใช่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอารมณ์ใฝ่ต่ำจะเป็น อารมณ์ของตนเองหรือตามอารมณ์คนอื่น

อะหมัด เป็น หันบัล (Ahmad bin Hanbal 1978 : 3/167) ได้รายงานไว้ว่า อะบู บัรชะฮฺ   ได้กล่าวว่า ท่านเราะสูลุลลอฮฺ   ได้กล่าวว่า:

((إِنَّ مِمَّا أَخْشَى عَلَيْكُمْ شَهَوَاتِ الْعِيِّ فِي بُطُونِكُمْ وَفُرُوجِكُمْ وَمُضَلَّاتِ الْهَوَى))

ความว่า: “แท้จริงสิ่งที่ฉันกังวลต่อพวกท่านคือ ตัณหาที่มีอยู่ในท้องพวกท่าน และอวัยวะเพศของพวกท่าน และอารมณ์ที่แปรปรวนของพวกท่าน” (หะดีษหะสัน)

ท่านเราะสูลุลลอฮฺ   ได้ตักเตือนมิให้ทำตามอารมณ์ใฝ่ต่ำในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น เรื่องอะกิดะฮ์ อิบาดะฮ์ และเรื่องอื่น ๆ เพราะนอกจากเป็นการนำสู่การปฏิบัติที่

เบี่ยงเบนหลักคำสอนของศาสนาแล้วยังจะสร้างความเสียหายให้กับตนเอง ครอบครัว และสร้างความวุ่นวายในสังคม ผู้ที่ปฏิบัติตามกิเลสของตนเองหรือกิเลสของคนอื่นล้วนจะเป็นการสร้าง ความเสียหายทั้งสิ้นก็สอดคล้องกับความกังวลของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่มีต่อประชาชาติของท่าน

การทำตามอารมณ์เป็นสิ่งที่ไม่บังควรอย่างยิ่ง อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานด้วย สำนวนที่หลากหลาย ซึ่งแสดงเป็นสิ่งที่ต้องห้ามอย่างเด็ดขาดพร้อมกับให้ระมัดระวังภัยพิบัติที่จะ ตามสนองจากการทำตามอารมณ์

อัลบุคอรีย์ (al-Bukhari 2001 : 4/383) ได้รายงานหะดีษมีความว่า “อัลหะสันได้กล่าวว่า พระองค์ได้บัญญัติไว้สำหรับนักปกครองทั้งหลาย คือ อย่าทำตามอารมณ์ และอย่าได้ทำให้มนุษย์ หวาดระแวง และอย่าแลกอาชะฮฺของพระองค์ด้วยราคาอันน้อยนิด หลังจากนั้นท่านก็ได้อ่านอาชะฮฺ:

﴿ يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ الْحِسَابِ ﴾

ความว่า : “โอ้ ดาวิดเอ๋ย แท้จริงเราได้แต่งตั้งเจ้าเป็นเคาะลีฟะฮฺ (ผู้นำ) บนพื้นแผ่นดิน ดังนั้น จงตัดสินระหว่างมนุษย์ด้วยความสัจจริง และเจ้า อย่าทำตามอารมณ์ เนื่องจากมันจะทำให้เจ้าหลงจากแนวทางของ พระองค์อัลลอฮ์ แท้จริงผู้ที่หลงจากแนวทางของพระองค์อัลลอฮ์ สำหรับพวกเขาการทรมานที่แสนสาหัสด้วยกับเขาสืบต่อวันแห่ง คำเนนคดีย” (ศอด : 26)

อัดดาริมีย์ (al-Darimi 1987 : 2/187) ได้รายงานว่า อะบู กิลาบะฮฺได้กล่าวว่า “แท้จริง พวกทำตามอารมณ์ไฟต์้านั้นเป็นพวกที่หลงทาง และฉันไม่เห็นว่าคุณจะเดินบนแนวทางตรง อันเที่ยงตรงนอกจากจะนำไปสู่นรก แล้วไม่มีสักคนเดียวในหมู่พวกเขาที่พูดด้วยความจริง หรือเขา พูดประโยคหนึ่งที่เป็นการห้ามปรามนอกจากด้วยคมดาบ และการกลับบกลอกก็เป็นส่วนหนึ่งของ วิธีการของพวกเขา หลังจากนั้นท่านก็อ่านอาชะฮฺ ﴿ وَمِنْهُمْ مَّنْ عَاهَدَ اللَّهَ ﴾ (อัตเตาบะฮฺ : 75) ความ ว่า “และในหมู่พวกเขานั้นมีผู้ที่ได้สัญญาแก่อัลลอฮ์...” (จะทำตามบทบัญญัติของพระองค์)และท่าน อ่านอาชะฮฺ ﴿ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَلْمُزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ ﴾ (อัตเตาบะฮฺ : 58) ความว่า “และในหมู่พวกเขานั้นมี ผู้ที่ตำหนิเจ้าในเรื่องสิ่งบริจาค” และท่านอ่านอาชะฮฺ ﴿ وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ ﴾ (อัตเตาบะฮฺ : 61) ความว่า “และในหมู่พวกเขานั้นมีบรรดาผู้ที่ก่อความเดือดร้อนแก่นบี...”

จากการอธิบายข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การปฏิบัติตามอารมณ์ในทุก ๆ เรื่อง เป็นที่ห้ามในอิสลาม โดยปกติแล้วมุสลิมที่เป็นมุอ์มิน (ผู้ที่ยึดมั่นในหลักการศาสนาอิสลามที่แท้จริง) เขาจะไม่ปฏิบัติตามอารมณ์โดยเด็ดขาด แต่เขาจะไตร่ตรองโดยการคิดอย่างรอบคอบเพื่อจะได้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของอัลลอฮ์และเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ

(10) ไม่ทำตามคนอื่นอย่างไร้เหตุผล

การยึดมั่นในศาสนาเป็นการยึดมั่นบนหลักฐานที่แท้จริง การปฏิบัติกิจการทางศาสนาจะต้องยึดปฏิบัติในสิ่งที่ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจน เช่น ถูกกำหนดไว้ในอัลกุรอานและอัลหะดีษ หรือจากหลักทั่วไปของศาสนาอิสลาม

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานซึ่งแนวทางการเลือกปฏิบัติและการยึดมั่นที่ถูกต้องสำหรับมุสลิมนำไปใช้ในชีวิตประจำวันดังคำตรัสนี้:

﴿ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴾

ความว่า: “บรรดาผู้ที่สดับฟังคำกล่าว แล้วปฏิบัติตามที่ดีที่สุดของมัน
ชนเหล่านี้คือบรรดาผู้ที่อัลลอฮ์ทรงชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องแก่พวกเขา
และชนเหล่านี้พวกเขาคือผู้ที่มีสติปัญญาใคร่ครวญ” (อัลซุหมร์ : 18)

การเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตของแต่ละคนนั้นก็คือ การปฏิบัติด้วยเหตุผลจะด้วยการปฏิบัตินั้นมาจากตนเองหรือตามผู้อื่นก็ตาม แต่การปฏิบัติที่ดีที่สุดก็คือ การปฏิบัติตามแนวทางของท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ บรรดาเศาะหาบะฮ์ และบรรดาผู้ที่ปฏิบัติสิ่งที่ดีและถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งอิสลามที่ได้กำหนดไว้ซึ่งการปฏิบัติตามเรื่องศาสนานั้น ไม่ใช่เป็นการปฏิบัติตามผู้อื่นอย่างไร้เหตุผลหรือขาดสติ โดยเฉพาะการปฏิบัติอารมณ์ใฝ่ต่ำของคนที่ไม่มีความรู้หรือผู้ที่ไร้ซึ่งจุดยืนที่มั่นคง

(11) ไม่ใช่ความคิดที่ สุดโต่ง

การยึดมั่นในศาสนาที่ถูกต้องก็คือ การยึดมั่นตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติที่ได้กำหนดไว้ในอัลกุรอานและอัลหะดีษ เพราะเป็นการยึดมั่นในสายกลาง (วะสฎุ) ไม่ใช่ความคิดหรือการปฏิบัติที่ สุดโต่ง อีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่ปฏิบัติเกินขอบเขตของศาสนากำหนดไว้อย่างสมบูรณ์

﴿ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ ﴾

ความว่า: “โอ้บรรดาอะฮ์ล อัลกิตาบ จงอย่าปฏิบัติให้เกินขอบเขตในศาสนาของพวกเขา และจงอย่ากล่าวเกี่ยวกับอัลลอฮ์ นอกจากสิ่งที่เป็นจริงเท่านั้น” (อันนิสาฮ์ : 171)